

Tatjana Jeren i suradnici

*50 godina Hrvatskog društva za infektivne bolesti
Hrvatskoga liječničkog zbora
Zagreb, 2011.*

Neposredni povod odluci o izdavanju ove monografije bilo je obilježavanje 50. obljetnice osnutka Infektološke sekcije Hrvatskoga liječničkog zbora (HLZ) koju je osnovala šaćica tadašnjih entuzijasta na čelu s prof. dr. Franom Mihaljevićem. Njihova plemenita ideja bila je ujediniti znanje i iskustvo u borbi protiv zaraznih bolesti u cijeloj Hrvatskoj, stvoriti čvrstu poveznicu među svim liječnicima i odjelima koji se bave problemom infektivnih bolesti i omogućiti svim bolesnicima oboljelima od zaraznih bolesti što je moguće bolju medicinsku skrb.

Tijekom godina Infektološka sekcija HLZ-a prerasla je u suvremeno Hrvatsko društvo za infektivne bolesti čiji su članovi ne samo infektolozi već i mikrobiolozi, epidemiolozi, imunolozi, molekularni biolozi i drugi zdravstveni radnici koji sudjeluju u rješavanju vrlo složenog problema infektivnih bolesti.

Monografija je podijeljena u nekoliko poglavlja. U uvodnom dijelu predsjednica Društva i glavna urednica monografije prof. dr. sc. Tatjana Jeren daje kratki pregled povijesnih zbivanja u području infektologije i prve početke brige za infektološke bolesnike na tlu Hrvatske od ranoga srednjeg vijeka. Naime, tijekom svoje povijesti geopolitički položaj Hrvatske uvjetovao je brojne bitke i ratove na prostoru gdje su se stoljećima sukobljavali interesi Istoka i Zapada. Uz raskrižja trgovinskih putova nastajale su i širile se epidemije zaraznih bolesti koje su utjecale na demografske promjene, ali i ekonomske, socijalne i kulturne prilike. Nije stoga čudno što je traženje odgovora na pitanje *kako spriječiti i kako liječiti zarazne bolesti* staro koliko i civilizacija.

Na tlu Hrvatske brzo su se počele širiti tekovine suvremenih medicinskih dostignuća zapadne, latinske, grčke i arapske civilizacije. Tako je u Zadru 559. godine u kući gradskog rektora Bazilija otvoren prvi javni hospital za izolaciju i liječenje zaraznih bolesnika. Nešto kasnije, u Istri, benediktinci u svojim samostanima imaju posebne sobe za bolesnike, ali i redovnike koji ih njeguju. Spominje se tu još i zagrebački biskup i liječnik *Jacobus de Placentia* koji je već 1343. godine imao bogatu medicinsku knjižnicu; dominikanci u Zadru 1396. godine otvaraju prvo veleučilište na tlu Hrvatske; u Dubrovačkoj Republici se 1377. (prvi put u svijetu!) uvodi jedinstveni i originalni oblik zaštite od zaraznih bolesti – *karantena*; u Osijeku je 1713. godine osnovan *Pestpolizei* protiv kuge i drugih zaraza, a u Rijeci je prvi lazaret utemeljen 1722. godine.

Daljnji razvoj infektologije na tlu Hrvatske prikazan je povijesnim pregledom epidemija koje su na ovom području harale više od milenija. Promatranjem tijeka zaraznih bolesti ljudi su stjecali iskustva koja su ih navela na stvaranje propisa o zaštiti od zaraznih bolesti. To je rezultiralo otvaranjem prvih leprozarija, osamica, lazareta i karantena od kojih će neki kasnije prerasti u suvremene infektološke odjele i klinike.

Slijede poglavlja koja donose pregled organizirane skrbi za infektološke bolesnike po regijama i županijama. U Hrvatskoj je infektološka služba danas organizirana u četiri infektološke klinike (Zagreb, Osijek, Rijeka, Split) i osamnaest samostalnih infektoloških odjela i djelatnosti po svim općim bolnicama i županijama. Na žalost neki od odjela su u međuvremenu ukinuti. No i aktivni i bivši voditelji i radnici ovih odjela svojim su vrijednim priložima dali prikaz razvoja infektologije na svom području, kao i pregled organizacije infektološke službe u današnje vrijeme, što ovoj monografiji daje važnu povijesnu vrijednost.

U drugom dijelu monografije slijedi pregled bogatog rada Hrvatskog društva za infektivne bolesti u ovih prvih 50 godina postojanja. Naime, pedesetih godina XX. stoljeća počelo se u (tada) Bolnici za zarazne bolesti u Zagrebu intenzivno razmišljati o okupljanju svih liječnika koji se bave заразним bolestima na području Hrvatske u jedinstvenu stručnu udrugu. Tada je na čelu bolnice bio prof. dr. Fran

Mihaljević, svestran liječnik, humanist, vizionar infektologije, koji je okupivši sveiskusne infektologe onoga doba, na sjednici održanoj u listopadu 1959. godine u Zagrebu predložio osnivanje Infektološke sekcije u sklopu Zbora liječnika Hrvatske. Osnovni cilj Sekcije bio je ujedinjenje infektološke misli i ujednačenje skrbi za infektološke bolesnike u cijeloj Hrvatskoj s pomoću osobnih iskustava i znanja, ali i svih zasada suvremene medicine, posebno infektologije u svijetu. Ujedno se željela stvoriti čvrsta poveznica među svim zaraznim odjelima u Hrvatskoj.

Djelokrug rada i aktivnosti Sekcije povećavali su se iz godine u godinu, a od 1992. godine Sekcija mijenja ime u Hrvatsko društvo infektologa. Međutim kako se u Društvo uključuje sve veći broj kolega drugih specijalnosti, a ne samo infektologa, 2005. godine Društvo ponovo mijenja naziv u današnji koji glasi Hrvatsko društvo za infektivne bolesti HLZ-a. Redoviti su članovi Društva uz kolege iz Hrvatske i kolege iz Bosne i Hercegovine, Slovenije i Švicarske. Osim za liječnike, Društvo provodi edukaciju i medicinskih sestara i laboratorijskih tehničara, a brine se i za donošenje algoritama dijagnostike i liječenja najčešćih infektivnih bolesti. Uz to, nastoji surađivati sa svim društvima, ustanovama i pojedincima u zemlji i inozemstvu gdje postoji zajednički interes proširivanja znanja i razmjene iskustava o infektivnim bolestima.

Važan je dio ove knjige i pregled rada Infektološkoga glasnika, jedinoga znanstveno-stručnog časopisa iz područja infektologije u Hrvatskoj, čiji je osnivač i izdavač uz Hrvatsko društvo za infektivne bolesti i Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" u Zagrebu. Ovaj prilog supotpisuje dugogodišnji glavni urednik Infektološkoga glasnika prof. dr. sc. Ivan Beus.

U završnom dijelu monografije nalazimo promišljanja glavne urednice i predsjednice Društva o daljnjem pravcu razvoja infektologije u Hrvatskoj. Ona zaključuje da su infektivne bolesti i danas središte medicinsko-istraživačkog interesa suvremene znanosti. O svemu tome promišlja i Društvo u svom radu, naročito u okviru matične kuće hrvatske infektologije, Klinike za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" u Zagrebu, odakle se cijelom Hrvatskom širi jedinstvena doktrina o složenom problemu infektivnih bolesti.

Kako bismo omogućili svojim brojnim kolegama, suradnicima i prijateljima iz inozemstva da upoznaju našu dugogodišnju tradiciju borbe protiv zaraznih bolesti, kao i naša stručna te znanstvena dostignuća, monografija sadržava i opsežniji sažetak na engleskom jeziku, što omogućava da ova bogato uređena knjiga posluži i kao prikladan dar za sve naše suradnike iz inozemstva koji nam rado dolaze u goste i obogaćuju naš stručni, znanstveni i edukacijski rad.

Konac monografije sadrži popis dosadašnjih predsjednika i dužnosnika Društva, kao i popis održanih znanstvenih i stručnih skupova u organizaciji Društva od 1959. godine do današnjih dana, a krasi je i izbor zanimljivih fotografija koje prikazuju dužnosnike Društva, detalje sa stručnih skupova, ali i crtice iz društvenog života članova Društva.

Držimo u ruci knjigu koja je plod ljubavi prema infektologiji kao struci, plod poštovanja prema svim zdravstvenim radnicima koji su se od drevnih dana brinuli o bolesnicima oboljelima od zaraznih bolesti, često prezrenima i odbačenima od društva. Ova monografija izraz je dubokog poštovanja prema našim učiteljima i učiteljima naših učitelja, osnivačima službi za zarazne bolesti diljem naše zemlje, od Čakovca do Dubrovnika, od Pule do Vukovara. Vjerujemo da će ovaj kratki prikaz razvoja infektologije na području Hrvatske i djelovanja Hrvatskog društva za infektivne bolesti HLZ-a u njegovih prvih 50 godina postojanja biti zanimljiv i njegovim članovima, ali i suradnicima na odjelima, medicinskim sestrama i tehničarima, stručnjacima u dijagnostici, kao i administrativnom te pomoćnom osoblju s kojima smo zajedno stvarali povijest naše infektologije.

Autori ove monografije na čelu s glavnom urednicom prof. dr. sc. Tatjanom Jeren uložili su velik trud iz čega je proizašla monografija koja je prvi sveobuhvatni pisani trag povijesti infektološke struke na našem tlu i Hrvatskog društva za infektivne bolesti čiju 50. obljetnicu obilježavamo.

Rok Čivljak
tajnik Hrvatskog društva za infektivne bolesti HLZ-a